

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АКАДЕМІЯ «БОЛАШАК» (КАЗАХСТАН)
АСОЦІАЦІЯ АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ
ТА НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ
ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ У ХХІ СТОЛІТТІ»**

23–24 квітня 2021 р.

Видавничий дім
«Гельветика»
2021

Право на відмову від права власності на об'єкти
культурної спадщини як форма його реалізації
Менька О.А. 45

Європейський суд з прав людини як модератор
«судової правотворчості» в правовому просторі Європи
Яснюк Д. М. 49

НАПРЯМ 4. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

Господарські санкції як правовий засіб відповідальності
у сфері господарювання
Аванесян В. А. 53

НАПРЯМ 5. ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Захист прав соціально незахищених верств населення
Іванюта Н. В., Ковальова Я. Д. 56

Професійний обов'язок надання медичної допомоги лікарем
наркозалежній особі в місцях несвободи: міжнародний аспект
Сидоренко А. С. 59

НАПРЯМ 6. ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

Екологічна правосвідомість українців
Коломіць А. І. 63

Екологічні наслідки війни для окупованих територій України
Огієвич С. М. 66

НАПРЯМ 7. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Деякі проблемні питання притягнення водіїв до адміністративної
відповідальності за керування транспортними засобами
у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння
Бабак М. А. 70

Професійний обов'язок нотаріуса як підстава його відповідальності
Вдовічен В. А., Вдовічена Л. І. 74

Особливості апеляційного провадження
в адміністративному судочинстві України
Горбачова К. М., Панченко Д. В. 77

ПРОФЕСІЙНИЙ ОБОВ'ЯЗОК НОТАРІУСА ЯК ПІДСТАВА ЙОГО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Вдовічен В. А.

*доктор юридичних наук, доцент кафедри публічного права
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*

Вдовічена Л. І.

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри публічного права
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

Особливий характер мети, призначення та способів реалізації професійної відповідальності визначає низку особливостей, притаманних лише цьому виду відповідальності. Комплексне поняття професійної відповідальності повинно досить чітко та точно характеризувати її місце в системі правових категорій.

А от юридична відповідальність завжди пов'язана з відповідною оцінкою наслідків минулого, тобто наслідків поведінки, що мала місце в минулому. Юридична відповідальність завжди є наслідком правопорушення, тобто, порушенням правових норм, але не моральних заборон [1, с. 627]. Однак факт наявності та застосування відповідальності до осіб, які здійснюють професійну діяльність, за вчинені ними дії (бездіяльність), дозволяє говорити про професійну відповідальність, яка наділена низкою притаманних їй особливостей.

В такому ракурсі, професійна відповідальність нотаріуса знаходить свій прояв у застосуванні до особи, яка здійснює професійну діяльність на підставі ліцензії або дозволу уповноваженого органу на її здійснення, у випадку завдання нею шкоди третім особам при невиконанні або неналежному виконанні своїх професійних обов'язків, заходів державного примусу у вигляді санкцій (додаткових обтяжень), направлених на відновлення порушеної майнової та/або особистої сфери третьої особи.

У законності і вірогідності правочину, який посвідчує нотаріус не має бути жодних сумнівів й нотаріус має пересвідчитись у цьому, що складає його професійний обов'язок. Порушення ж цього обов'язку нотаріусом вказує на можливість залучення нотаріуса до цивільної відповідальності через наявність у його діях складу цивільного правопорушення: протиправності (порушення обов'язку не припустити порушень закону), шкоди в особи щодо якої вчинено правочин із порушенням закону, причинного зв'язку та вини (навіть у вигляді необережності) нотаріуса. Проблема професійного обов'язку нотаріуса є

однією з ключових у загальній структурі деонтологічних засад діяльності нотаріуса. Її важливість зумовлена тим, що в діяльності нотаріуса майже немає контролюючої інстанції, крім його власної свідомості. Адже під час здійснення прийому осіб, які звертаються до нотаріуса з метою охорони та захисту своїх прав та інтересів (заявники) нотаріус не звітує перед жодним із начальників, оскільки їх у нього просто немає [2]. Аналіз професійного обов'язку свідчить, що поєднання правового та морального у його змісті відбувається за принципом морального обґрунтування норматив них приписів. Іншими словами, правовий аспект професійного обов'язку повинен базуватися на моральних засадах суспільного життя, відображати їх особливості у своїй структурі під час реалізації цивільних правовідносин. Значний вплив на професійний обов'язок нотаріуса справляє й обов'язок суспільний, який є уніфікованим і універсальним щодо будь-якої професійної діяльності. Іншими словами, суспільний обов'язок не має будь-якого професійного забарвлення, він обумовлений нормами моралі, що існують у даному суспільстві та не залежить від будь-яких корпоративних норм.

При здійсненні професійних обов'язків постає і питання розрізнення відповідальності юридичних осіб і фізичних осіб, котрі займаються нотаріальною діяльністю. Тут складається ситуація таким чином. Так, деякі науковці вважають, що професійну відповідальність можуть нести тільки фізичні особи, які самостійно здійснюють професійну діяльність та зареєстровані, як фізичні особи-підприємці. Професіонал – це фізична особа, яка має вищу освіту, володіє спеціальними знаннями та відповідною професійною підготовкою. В цивільному обороті фізичні особи можуть виступати як безпосередньо (суб'єкти цивільного права), так і опосередковано (у вигляді працівників юридичної особи, або фізичної особи – підприємця). Працівник юридичної особи або фізичної особи – підприємця чи сама фізична особа – підприємець, володіють всіма ознаками професіонала, який, здійснюючи професійну діяльність, є потенційним завдавачем шкоди третім особам – клієнтам, які споживають професійні послуги, внаслідок допущення ним професійних помилок. На погляд інших, професійну відповідальність можуть нести не лише фізичні, але й юридичні особи. Так, на думку Н.Б. Грищенко, професійну відповідальність можуть нести як юридичні, так і фізичні особи, які здійснюють професійну діяльність відповідно отриманої ліцензії та інших вимог, встановлених чинним законодавством [3]. Більш того, діяльність юридичних осіб, яка пов'язана з наданням професійних послуг, насамперед залежить від професійних навиків фізичних осіб, які в них працюють за трудовим договором або виконують частину професійних обов'язків за цивільно-правовими договорами (медична діяльність, діяльність бухгалтерських та

аудиторських фірм та інші). Однак правові наслідки за шкоду, спричинену третім особам внаслідок професійних помилок фізичних осіб, виникають в юридичної особи, яка залучила їх до здійснення професійної діяльності. Тому, у вказаних випадках, застосування терміну «професійна відповідальність» до юридичних осіб є цілком зваженим і виправданим, оскільки підставою для виникнення професійної відповідальності в будь-якому разі є правопорушення (ненавмисне – або навіть без вини – допущення особою, яка здійснює професійну діяльність професійної помилки), скоєне фізичною особою-професіоналом, яка працює в установі, організації або на підприємстві при виконанні нею відповідного виду професійної діяльності [1, с. 630].

Професійна відповідальність нотаріуса чітко пов'язана із нормативною його поведінкою. Адже здійснення своїх прямих визначених законодавством професійних обов'язків забезпечується як позитивними стимулами, так і негативними (відповідальність). Однак, сама ж природа професійної відповідальності нотаріуса є малодослідженою, оскільки переважна більшість наукових робіт основну увагу звертає на окремі види юридичної відповідальності, що створює своєрідну прогалину у регулюванні нормативної поведінки нотаріуса. Онтологічна природа професійної відповідальності нотаріуса виражена наступними моментами. Професійна відповідальність нотаріуса носить комплексний характер, оскільки виступає як системна правова категорія, і тому наділяється цілим комплексом специфічних ознак. Розрізнення відповідальності юридичних осіб і фізичних осіб, котрі займаються нотаріальною діяльністю носить практичний характер і більше має відношення до окремих видів юридичної відповідальності, але ж ніяк не стосується професійної відповідальності нотаріуса. Суттєвим стимулом у нотаріальній діяльності є відповідність професійного обов'язку особистим переконанням, інтересам і здібностям нотаріуса. Від того, наскільки гармонійно співвідносяться особисті інтереси та переконання нотаріуса з вимогами професійного обов'язку, залежить якість здійснення нотаріальної діяльності. В цьому аспекті йдеться про те, наскільки професійний обов'язок своїм змістом може впливати на особисті якості нотаріуса, а також визначається характер такого впливу. Якщо в процесі діяльності виникає різниця між ними, то на допомогу моральним стимулам приходять заходи правового примусу – діяти відповідно до законодавства України. В іншому випадку неминучим має стати притягнення нотаріуса до певного виду юридичної відповідальності. Крім того, важливе значення має відмежування категорій юридичної та професійної відповідальності нотаріуса – не взаємовиключають одне одного, вони цілком узгоджуються й обидва мають право на існування, і залежно від підходу їх можна розуміти або як обов'язок зазнати несприятливих наслідків, або як один із заходів державного примусу.

Література:

1. Файер О. А. Поняття професійної відповідальності та підстави її виникнення. Форум права. 2009. 3. 627-633.
2. Черниш В. Професійний обов'язок як структурний елемент деонтологічних засад діяльності нотаріуса. Юридична Україна. 2014. – № 5. – С. 22-26. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2014_5_6
3. Грищенко Н. В. Правовое регулирование страхования профессиональной ответственности в России / Н. В. Грищенко // Финансы. – 2003. – № 12. – С. 48-52.

ОСОБЛИВОСТІ АПЕЛЯЦІЙНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

Горбачова К. М.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри приватного та соціального права
Сумського національного аграрного університету*

Панченко Д. В.

*студент юридичного факультету
Сумського національного аграрного університету
м. Суми, Україна*

Однією з основних гарантій захисту прав та свобод людини у сфері адміністративного судочинства в Україні є забезпечення права на перегляд судових рішень. Право на апеляційне оскарження є міжнародно-правовим стандартом судочинства і закріплене в законодавстві багатьох країн. В Україні така засада визначена в Конституції України, що свідчить про її важливість для здійснення правосуддя. Апеляційний суд здійснює судовий контроль за діяльністю судів першої інстанції. Саме під час апеляційного провадження вирішується законність та обґрунтованість судового рішення місцевого суду.

Основні положення щодо апеляційного провадження закріплені в Кодексі адміністративного судочинства України. Однак, необхідна детальна регламентація окремих особливостей для ефективного здійснення основних завдань апеляційним адміністративним судом [1, с. 341, 2, с. 48].

Апеляція вважається однією з класичних форм оскарження судових рішень, передбачених у сучасному законодавстві про адміністративне судочинство більшості країн Європи. Її необхідність, як правило,